

MESLEK LİSELERİ VE MESLEK YÜKSEK OKULLARINDAKİ EĞİTİM SÜREÇLELERİ ARASINDAKİ UYUM SORUNUN ANALİZİ VE TİCARET LİSESİ ÖRNEĞİ

Hayrettin USUL*

Hüsrev EROĞLU**

Osman AKIN***

Özet

Meslek yüksek okullarına sınavsız geçiş sisteminin asıl amacı, meslek liselerinde yeterli alt yapıyı oluşturan öğrencilerin, daha iyi yetişmeleri ve ara elaman ihtiyacını karşılamaktır. Ancak bu amacın gerçekleşmesi bazı faktörlerden dolayı oldukça zordur. Bu faktörler; meslek liselerinden gelen öğrencilerin kendisinden kaynaklandığı gibi öğrencinin içinde bulunduğu çevresel faktörlerden de kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla, her iki faktörlerin bir arada olması, sınavsız geçiş sisteminin başarılı olmasında olumsuz bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada, meslek lisesinden gelen öğrencilerin MYO'larda başarısını etkileyen faktörler belirlenmeye çalışılmış ve bu faktörlerin etkisi analiz edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgular sonuç bölümünde özetlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Meslek Lisesi, Meslek Yüksek Okulu, Sınavsız Geçiş

ANALYSIS OF ADAPTATION PROBLEMS BETWEEN VOCATIONAL HIGH SCHOOLS AND VOCATIONAL SCHOOLS: CASE OF COMMERCIAL HIGH SCHOOL

Abstract

Main aim of the system of higher education entrance exam exception for vocational school students is to give them higher education chance and have more qualified applicants that job market requires. But, it is impossible to accomplishment this aim in practice. The reasons for failure are not only arising from the students, but also are arising from some other factors that students can not control or change by themselves. Consequently, these causes make a negative effect to this aim. In this study, the students from the vocational school who attend vocational high schools analysed in terms of their performances and the findings were discussed.

Key Words: Vocational School, Vocational High Schools, Entrance Exam Exception

□ Yrd.Doç.Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü

□* Yrd.Doç.Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü

□** Öğretim Görevlisi, Mehmet Akif Üniversitesi, Hikmet Tolunay MYO

1

2

1.GİRİŞ

Küreselleşmenin beraberinde getirdiği bilgi tabanlı bir ekonomi anlayışı rekabet anlayışında da değişiklik yaratmış, ürün tabanlı rekabet anlayışı hizmet tabanlı bir rekabete doğru gitmeye başlamıştır. Bu durum, insan tabanlı bir kalkınma modelini geliştirmiş, bu model içinde de “Meslek elemanları”nın önemi daha da artmaya başlamıştır. Bilgiye en kısa zamanda ulaşabilen, ulaşmış olduğu bilgiyi üretime yansıtabilen, değişen koşullara adaptasyon sağlayabilen, bilinmeyi bulup; bunu dünya insanların ihtiyaçlarına sunabilen bir meslek elemanı ile(Acar ve Usul,1977;1); mesleki standartlarda, bilgi ve becerilerde meydana gelen hızlı değişimleri kapsayan bir biçimde mesleki uyum sağlama programı ve stratejilere artan derecede ihtiyaç baş göstermiştir.(Clayton and Viljoen, March 1990:225)

Bu değişim mesleki eğitim sistemini de değiştirmiştir. Sadece yöntem ve tekniklerin öğretildiği bir mesleki eğitim sisteminin yerini, yöntem ve tekniklerle beraber düşünce ve konseptlerin oluşturduğu eğitim yaklaşımı ön plana çıkmıştır.(Bloom and Debessay, January 1984:159) Bu yaklaşım “Nasıl”dan çok “Niçin” sorusuna cevap arayan, bu amaçla teknolojiyi kullanabilen, karşılaştığı problemleri çözebilen, iyi bir iletişim kurabilen, grup çalışmalarına katılan ve sorumluluk almayı bilen meslek elemanları yetiştirmeye yönelik bir program olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ancak, böyle bir öğretim programının başarılı olarak yerine getirebilmesi için ön koşul, temel eğitim öncelikle verilmesi ve daha sonra da mesleki eğitim verilmesi gerekliliğidir. Diğer bir ifadeyle, orta öğretimde gerekli temel eğitimleri alan bir öğrenci, seçmiş olduğu meslek doğrultusunda bir üst okula gittiğinde zorluk çekmeyecek; mesleğin istediği bilgi ve becerileri kolayca elde edebilecektir.

Bu amaçla, ülkemizde asıl amacı “Meslek elemanı “ yetiştirmek olan meslek yüksek okullarına, mesleki ve teknik orta öğretimde yeterli alt yapıyı alan öğrenciler sınavsız olarak yerleştirilmekte ve bunun sonucu olarak da orta öğretimde almış olduğu temel üzerine mesleki bilgi ve becerilerini eklemektedirler. Bu varsayımdan hareketle 4702 sayılı yasa, mesleki ve teknik orta öğretimden mezun öğrencilerin sınavsız olarak bir üst okula (MYO) geçmelerine imkân tanımıştır. Tanınan sınavsız geçişin amaçları ise aşağıdaki gibidir (www.yok.gov.tr.24.11.2006)

- Ülkemizin sahip olduğu kaynakları verimli ve etkin bir şekilde kullanmak,
- Mesleki ve teknik eğitimde, orta öğretimle yüksek öğretim arasında ilişki kurmak ve güçlendirmek,
- Mesleki ve teknik orta öğretim kurumları ile meslek yüksek okulları arasında program bütünlüğünü ve devamlılığını sağlamak,
- Çağımızda kaliteli üretimi gerçekleştirebilecek, bilimsel ve teknolojik gelişime uyum sağlayabilecek, iş hayatının ihtiyaç duyduğu yüksek nitelikte ara kademe insan gücü yetiştirmek,
- Mesleki ve teknik eğitimi teşvik ederek bu alandaki çok düşük olan okullaşma oranını artırmak, daha çok gencimize ön lisans düzeyinde mesleki ve teknik eğitim sağlamak,
- Mesleki ve teknik orta öğretim okul mezunlarının kendi alanlarında ileri meslek eğitimi almalarını sağlamak,

Yükseköğretimdeki dört yıllık programlar üzerindeki talep baskısını azaltmak.

Ancak, burada sorgulanması gereken sorun 4702 sayılı yasanın amacına ulaşp ulaşmadığıdır. Diğer bir ifadeyle, çıkış amacı mantıklı ve akla yatkın olan bu yasa; önceden tahmin edilemeyen bazı sorunlar nedeniyle amaca ulaşmada güçlüklerle karşılaşmaktadır. Oysaki adı geçen yasanın amacı meslek liselerinde alt yapısını oluşturan öğrencileri bir üst programa devam ettirerek, daha önceden alınmış bilgilerin üzerine yeni bilgileri de inşa edip; nitelikli ara eleman ihtiyacının karşılanmasıdır. Ancak, çeşitli faktörlerden kaynaklanan sorunlar nedeniyle bu projenin amacına ulaşmadığını söyleyebiliriz. Aşağıda bu faktörler analiz edilmeye çalışılmıştır.

2. MYO ÖĞRENCİLERİNİN BAŞARISINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Meslek liselerinden meslek yüksek okullarına gelen öğrencilerin başarısını olumsuz yönde etkileyen faktörleri aşağıdaki gibi sıralayabiliriz;

1. Meslek liselerinin öğrencilerine üniversite sınavlarında uygulanan farklı katsayılar dolaylı, öğrenci velileri başarılı buldukları öğrencilerini genel liseye gönderme eğilimindedirler. Diğer bir ifadeyle, orta öğretimde başarılı olamayan veya başarı oranı düşük olan öğrenciler velileri tarafından "Meslek sahibi" olması amacıyla meslek liselerine göndermektedirler. Dolayısıyla, öğrencinin kendi iradesi dışında kariyer planlamasının yapılması veya öğrencinin hangi mesleği seçeceğinin başkası tarafından belirlenmesi, öğrencinin seçilen mesleğe ilgi duymasını olumsuz yönde etkileyebilir. Kendi yetenek ve kabiliyeti dışında başka bir mesleğe yönlendirilen öğrencinin motivasyonu düşür, derse ilgisi azalır ve bunun sonucu olarak da, sadece başkasını tatmin etmek için zorunlu olarak eğitim veya öğrenim hayatını devam ettirmek yoluna gidebilir.(Colarelli,1991:31)

2. Meslek lisesi öğrencilerinin sınavsız olarak bir üniversiteye girme hakkına sahip olmaları, öğrencilerde fazla çalışmadan başarılı olabilecekleri kanısını doğurmuş ve bu durum öğrencilerin çalışma motivasyonunu olumsuz yönde etkilemektedir.(www.yok.gov.tr. 24.11. 2006)
3. Sınavsız geçiş ile kayıt yaptıran öğrencilerin çok büyük bir kısmı okumak, öğrenmek ve böylece iş sahibi olmak yerine, hiç çaba sarf etmeden ve çalışmadan diploma almaya, diğer bir kısmı ise ya askerlik görevini erteletmek ya da üniversitenin sağlamış olduğu bir takım sosyal haklardan yararlanma için bir yüksek öğrenimi tercih etmişlerdir. Dolayısıyla bu durum, öğrencilerin başarısız olmalarının bir nedeni olarak karşımıza çıkmaktadır. (www.yok.gov.tr.24.11. 2006)
4. Daha önceden de ifade ettiğimiz gibi, meslek okullarını tercih eden öğrenciler genelde diğer öğrencilere göre daha az başarılı olan öğrencilerdir. Dolayısıyla, bu durum bu okullara tercih oranını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durumda, okul yönetimi gelen öğrencileri her türlü koşulda muhafaza etme yoluna gitmektedir. Bu durum beraberinde tavizleri getirmekte, öğrenciyi disiplin altına almakta zorlamakta ve öğrenciler yeterli alt yapı almadan mezun olmaktadır. Bu koşullar altında yetişen öğrenci, aynı davranış kalıplarını yüksek okulda da sürdürme eğilimi göstermekte ve okul yönetiminin uyguladığı disiplin politikası sonucu uyum sorunu yaşamakta ve bu sorun başarısızlığın nedenlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Hatta YÖK'ün yukarıda ifade ettiğimiz raporuna göre yüksek okula gelen öğrenciler arasında davranış bozuklukları oldukça yüksek olarak görülmekte ve de meslek lisesinden mezun olarak gelen öğrenciler arasında dört işlem bilmeyen öğrencilere de rastlanıldığı ifade edilmektedir.

5. Meslek liseleri kuruluş amaçlarına uygun olarak ders müfredatlarında staja geniş yer vermektedirler. Haftanın iki günü ders yapan bu okullar öğrencilerini haftada üç gün staja göndermektedirler. İlk bakışta amaca uygun olarak yapılan bu uygulamadan istenilen sonuçlar elde edilememektedir. Öğrenci stajları ile ilgili olarak yapılan çok sayıda çalışma yapılan stajların tamamen göstermelik olduğunu ifade etmektedir.(Erol, Ocak 2004: 140-142) Oysaki staj mesleki öğrenim önemli ayaklarından birisini oluşturmaktadır. Bu çalışmanın konusu olarak Ticaret Lisesi öğrencilerinin yapacağı stajın önemini Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC) şöyle yorumlamaktadır; staj, mesleki yeterlilik için hazırlık programlarının tamamlanmasında temel bir faktördür. Bu nedenle yapılacak olan staj; stajyerlerin mesleki kariyerlerinde yükselmesi, mesleki becerileri ve mesleki norm ve değerleri ile mesleki becerilerinin geliştirilmesi bakımından önemlidir ve staj süresi de bu faktörleri kapsayacak kadar uzun olmalıdır.(Ifac, July 1991: 49)

Meslek liselerinden gelen öğrencilerin almış olduğu dersler ile meslek yüksek okulunda almış olduğu derslerin arasındaki konuyu tanımlama farklılıkları öğrencilerin motivasyonunu olumsuz yönde etkilemektedir. Daha önceden de ifade ettiğimiz gibi, meslek yüksek okuluna sınavsız geçiş yapan öğrenciler, daha önce almış oldukları derslerle oluşturdukları bilgi birikimlerini meslek yüksek okulunda artırıcı bir eğitim görmekteyler. Ancak, bazen meslek liselerinde verilen bilgilerin eksikliği veya yanlışlığı öğrencide “Negatif öğrenme” etkisi yaratabilmektedir. Örneğin, bu çalışmayı yapan yazarlardan birine bir meslek yüksek okulu öğrencisi, “Biz bu konuyu ticaret lisesinde farklı gördük. Ya siz yanlış öğretiyorsunuz, ya da biz yanlış öğrendik. Ben hangisini doğru kabul

edeceğimi bilemiyorum? Bu durum benim ve benim gibi ticaret lisesi çıkışlı öğrencilerin performansını olumsuz yönde etkilemektedir. Keşke genel liseden gelseydik, emin olunuz ki, o zaman daha başarılı olurduk.”ifadesini kullanarak serzenişte bulunmuştur.

3.MESLEK LİSELERİNDE ALINAN EĞİTİMİN MYO’LARDAKİ ETKİSİNİ ÖLÇMEYE YÖNELİK AMPİRİK BİR ÇALIŞMA

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, meslek lisesinden mezun olup sınavsız olarak geçiş yaptıkları meslek yüksek okulunun ilgili bölümünde; meslek lisesinde almış derslerin katkısının ne yönde olduğunu ölçülmesidir. Bu amaçla, bir meslek lisesi olan ve mezun öğrencilerinin sınavsız olarak MYO’ların muhasebe bölümüne kayıt yaptıran ticaret lisesi örnek birim olarak incelenmiştir.

3.2. Araştırmanın Önemi

Ülkemizin, Avrupa Birliği’ne giriş sürecinde diğer ülkelerle rekabet edebilme avantajı sağlayacak en önemli kaynağı sahip olduğu genç ve dinamik insan gücüdür. Avrupa Birliği arasında mal ve hizmetlerin serbest dolaşımı sürecinde ihracatımızın arttırılması ve ülkemiz insan gücünün Avrupa piyasalarında çalışabilmesi için, orta öğretim çağında olanların mesleki ve teknik eğitim göreyerek yetiştirilmeleri, iş ve hizmet alanlarında çalışanların eğitim seviyelerinin yükseltilmesi büyük önem taşımaktadır. Mesleki eğitim lise çağında başlamakta ve daha sonra MYO ile desteklenmektedir. Dolayısıyla, meslek lisesi mezunu öğrenciler genelde sınavsız geçişin tanıdığı imkân ile MYO’ların kendilerine uygun bölümlerinde eğitim görme arzusundaırlar.

Bu bağlamda, araştırmamızda meslek lisesi mezunu öğrencilerin ne düzeyde eğitim aldıkları tespit edilmeye çalışılmış ayrıca aldıkları eğitiminin öğrencilere olumlu veya olumsuz etkileri araştırılmıştır.

3.3. Metodoloji

Araştırmamız, Süleyman Demirel Üniversitesi ile Mehmet Akif Üniversitelerine bağlı meslek yüksek okullarının muhasebe bölümlerinde okuyan ve sınavsız olarak geçiş yapan (Ticaret lisesi mezunu) öğrenciler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Tesadüfi yöntemle seçilen 106 öğrenci ile yüz yüze anket yapılmıştır. Anket tekniği olarak 5'li likert ölçeği kullanılmıştır (1-Kesinlikle Katılıyorum...5-Kesinlikle Katılmıyorum). Ankette mutlaka bir görüş doğrultusunda cevap vermeleri

istendiği için “Kararsızım” seçeneği yerine “Biraz katılıyorum” seçeneği tercih edilmiştir. Anket verilerinin analizinde istatistik paket programlarından SPSS 10.0 (Statistical Package for Social Sciences) kullanılmıştır. Bulguların değerlendirilmesinde frekans dağılımı, t testi uygulanmıştır.

3.4. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmanın amaçları doğrultusunda kurulan hipotezlerimiz aşağıda sıralanmıştır. MYO öğrencileri;

- H₁ Ticaret lisesi mezunları istediği bölüme yerleşmişlerdir.
H₂ Ticaret lisesi eğitimi sırasında iyi düzeyde genel muhasebe dersi almamışlardır.
H₃ Ticaret lisesi eğitimi sırasında iyi düzeyde bilgisayarlı muhasebe dersi almamışlardır.
H₄ Ticaret lisesi eğitimi sırasında iyi düzeyde maliyet muhasebesi dersi almamışlardır.
H₅ Ticaret lisesi eğitimi sırasında iyi düzeyde şirketler muhasebesi dersi almamışlardır.
H₆ Ticaret lisesi eğitimi sırasında iyi düzeyde envanter bilanço dersi almamışlardır.
H₇ Genel liseden gelen arkadaşlarına göre kendilerini meslek derslerinde daha başarılı bulmaktadırlar.
H₈ Ticaret lisesinde almış oldukları eğitim MYO'daki bölüm seçimimde etkili olmuştur.
H₉ Ticaret lisesinde almış oldukları eğitim MYO'da aldığı eğitimi olumlu etkilemektedirler.
H₁₀ Genel liseden gelen arkadaşlarını meslek derslerinde daha başarılı bulmaktadırlar.
H₁₁ Mezun olunca muhasebecilik yapmayı istemektedirler.
H₁₂ Ticaret lisesinde aldığı eğitim MYO'da almış olduğu eğitime alt yapı oluşturmaktadır.
H₁₃ Ticaret lisesinde genel kültür derslerinden yeterli eğitimi almışlardır.
H₁₄ Ticaret lisesinde yapmış olduğu staj MYO'daki eğitime katkı sağlamıştır.
H₁₅ Ticaret lisesi eğitimi ile MYO eğitimi vizyonlarını geliştirmiştir.
H₁₆ MYO' lara sınavsız geçiş olmasaydı yine de tercih ederlerdi.

3.5. Bulguların Değerlendirilmesi

Yapılan anket sonucu çıkan bulguların değerlendirilmesini yapmadan önce, ticaret lisesi öğrencilerinin memnuniyet düzeyini belirtmekte fayda

vardır. Çünkü, daha öncen de ifade ettiğimiz gibi, öğrencinin kendi kariyerini kendisinin belirlemesi öğrencinin başarısını etkileyecektir.

Tablo 1: Ticaret Lisesi Öğrencilerinin Memnuniyet Oranları

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Evet	46	43,4	43,4	43,4
	Hayır	60	56,6	56,6	100,0
	Total	106	100,0	100,0	

Tablo 1'in incelenmesin de anlaşılacağı üzere, bir meslek lisesini tercih eden öğrencilerin yaklaşık %57'si ticaret lisesinde eğitim görmekten

memnun değildirler. Ayrıca, tablo 2'de de görüldüğü gibi ticaret lisesi mezunu öğrencilerin %67 gibi büyük bir oranı, bir

kez daha tercih hakları olsa ticaret lisesine gitmeyeceklerini belirtmişlerdir.

Tablo 2: Ticaret Lisesini Tekrar Tercih Edilme Oranı

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Evet	35	33,0	33,0	33,0
	Hayır	71	67,0	67,0	100,0
	Total	106	100,0	100,0	

Yukarıda verdiğimiz, tablo 1 ve tablo 2'yi beraber incelersek; bu okullardan mezun olan öğrenciler mutlu değildiler. Bu durum, öğrencilerin başarılarını olumsuz yönde etkilemektedir. Kendi isteği dışında bazı zorlamaların nedeniyle bu oluşan bu olumsuz durum, aşağıda vereceğimiz tablo 3'de de açıkça görüldüğü gibi, bu

okulların devamı niteliği olarak kabul edilen MYO'larda da kendisini göstermemiştir. Belki de yüksek öğrenimlerinin son basamağına gelmiş olan bu öğrencilerin motivasyonlarındaki bu azalış, MYO'lardaki eğitim sırasında da kendisini şiddetli olarak hissettirmektedir.

Tablo 3: Hipotezlerin Çözümü (One-Sample Test)

	Test Value = 3						
	t	Df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference		
					Lower	Upper	
İstedğim bölüme yerleştim	3,233	105	,002	,425	,16	,68	Kabul
İyi düzeyde genel muhasebe aldığımı düşünüyorum	,955	105	,342	,123	-,13	,38	Red
İyi düzeyde bilgisayarlı muhasebe aldığımı düşünmüyorum	-3,930	105	,000	-,538	-,81	-,27	Kabul
İyi düzeyde maliyet muhasebesi aldığımı düşünmüyorum	-7,458	105	,000	-,934	-1,18	-,69	Kabul
İyi düzeyde şirketler muhasebesi aldığımı düşünmüyorum	-6,322	105	,000	-,821	-1,08	-,56	Kabul
İyi düzeyde envanter bilanço aldığımı düşünmüyorum	-2,515	105	,013	-,321	-,57	-,07	Kabul
Meslek derslerinde daha başarılıyım	4,930	105	,000	,500	,30	,70	Kabul
Almış olduğum eğitim MYO'daki bölüm seçimimde etkili oldu	6,021	105	,000	,632	,42	,84	Kabul
Almış olduğum eğitimin MYO'da aldığım eğitimi olumlu etkilediğini düşünüyorum	-3,363	105	,001	-,462	-,73	-,19	Kabul
Genel liseden gelenlerin meslek derslerinde daha başarılı olduğunu düşünüyorum	,081	105	,936	,009	-,22	,24	Red
Muhasebecilik yapmayı düşünüyorum	2,875	105	,005	,396	,12	,67	Kabul

Aldığım eğitimin MYO'da aldığım eğitime alt yapı oluşturduğunu düşünüyorum	3,587	105	,001	,425	,19	,66	Kabul
Genel kültür derslerinde yeterli eğitimi almadığımı düşünüyorum	1,318	105	,191	,189	-,10	,47	Red
Yapmış olduğumuz stajın MYO'daki eğitime katkı sağladığını düşünüyorum	,379	105	,705	,057	-,24	,35	Red
Ticaret lisesi eğitimi ile MYO'daki eğitimin vizyonumu genişlettiğini düşünüyorum	3,984	105	,000	,434	,22	,65	Kabul
MYO'nu sınavsız geçiş olmasaydı yine tercih ederdim	,871	105	,386	,132	-,17	,43	Red

Tablo 3 daha önce kurulmuş bulunulan hipotezlerin çözümüdür. Bu hipotezlerin kabul ya da red edilmesi, öğrencilerin MYO'lardaki başarı oranını belirleyecektir. Tablonun geniş olarak değerlendirmesini yaparsak; ticaret lisesi mezunu öğrenciler MYO'larda istedikleri bölümde eğitim gördüklerini ifade etmişlerdir. Hesaplanan t değerinin 3,233 ve significant (P) değerinin 0,002 olması öğrencilerin istedikleri bölüme yerleştiklerini belirlemektedir. Bu durum öğrencilerin meslek lisesine karşı biraz olumsuz görüşlere sahip olsalar da sonuçtan memnun olduklarını göstermektedir. İstedikleri bölümlere yerleşmeleri konusunda sınavsız geçiş sistemin etkili olabileceği düşünülerek, bu öğrencilere sınavsız geçiş olmasaydı yine tercih eder miydiniz sorusu yöneltilmiştir. Bu soru için hesaplanan t değeri 0,871 ve P değeri 0,386 çıkmıştır. Bu sonuç, ticaret lisesi mezunu öğrencilerin sınavlı bir geçişte şu anda eğitim gördükleri bölümü tercih etmeyeceklerini göstermektedir. Diğer bir ifadeyle, öğrenciler içinde, az da olsa yine tercih ederdim diyenlerin oranı biraz fazla olmasına rağmen çoğunluk için MYO'un ilgili bölümünü tercih etmeleri söz konusu değildir.

Ticaret lisesi çıkışlı öğrencilerin aldıkları muhasebe derslerinin, MYO'daki bölümlerinde aldıkları

muhasebe derslerine özellikle diğer öğrencilere göre olumlu etkisi olabileceği düşünülerek bu konu araştırılmak istenmiştir. Bu amaçla öğrencilere ticaret lisesinde iyi düzeyde genel muhasebe, bilgisayarlı muhasebe, maliyet muhasebesi, şirketler muhasebesi ve envanter bilanço derslerini alıp almadığı sorulmuştur. Aldığı dersler içinde sadece genel muhasebe dersi ile ilgili kararsızlık durumu bulunmakta, diğer bütün derslerde iyi bir eğitim almadıklarını düşünmektedirler. Özellikle maliyet muhasebesi ve şirketler muhasebesi ile ilgili olumsuzluk çok daha fazladır. Genel muhasebe dersinde t değeri 0,955'le pozitif çıkması da iyi düzeyde muhasebe dersi aldıklarını düşünenlerin oranının diğerlerinde biraz fazla olduğunu göstermektedir.

Öğrenciler, ticaret lisesindeki eğitimlerinin iyi düzeyde olmadığını düşünmelerine rağmen, burada aldıkları eğitimin, bölümündeki muhasebe derslerine etkisinin olumlu olduğunu kabul etmektedirler ve kendilerini meslek derslerinde daha başarılı bulmaktadır. Ayrıca almış oldukları eğitimin MYO'da aldığı eğitime alt yapı oluşturduğunu düşünmektedirler. Genel liseden gelen öğrenciler ile kendilerini kıyaslamaları amacıyla sorulan genel liseden gelenlerin meslek derslerinde daha başarılı buluyorum sorusuna verilen cevaplarda

tam bir kararsızlık söz konusudur. Yani öğrenciler, meslek derslerinde kendilerini başarılı bulduklarını belirtirlerken genel liseden gelen öğrencileri ise başarılı bulmadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca bu durumu farklı bir açıdan kontrol edebilmek amacıyla, ters yönlü bir soru sorularak, almış oldukları eğitimin MYO'daki eğitimlerine olumsuz bir etkisinin olup olmadığı araştırılmıştır. Öğrenciler yukarıdaki görüşlere uygun bir görüş belirterek, lise eğitiminin MYO'daki eğitime olumsuz bir etki yaptığını red etmişlerdir. $t: -3,363$ ve $P: 0,001$ değerleri öğrencilerin büyük oranda eğitimin olumsuz bir etki yaptığı görüşüne katılmadıklarını göstermektedir.

Ayrıca öğrencilere meslek dersleri haricinde genel kültür derslerinde de yeterli bir eğitim alıp almadıkları da sorulmuştur. Hesaplanan t değerinin $1,318$ ve significant değerinin $0,191$ çıkması öğrencilerin lisede, genel kültür derslerinde yeterli eğitim almadıklarını göstermektedir. Öğrencilerin bu konuda kararsızlıkları vardır, fakat az da olsa yeterli bir eğitim aldıklarını söyleyenler fazladır.

Meslek lisesi öğrencilerinin almış oldukları dersler, bölüm seçmelerinde de olumlu bir etkisi olduğu görülmektedir. Büyük oranda öğrenci bu görüşe katılmışlardır. Fakat lisedeki bölümleri ile ilgili alanları seçmeleri, okulu kazanmalarında etkisi de büyüktür. Bu durumu daha iyi ortaya koyabilmek amacıyla MYO'nu sınavsız geçiş sistemi olmasaydı yine tercih ederdim diyenlerin durumuna bakılmıştır. $t: 0,871$ ve $P: 0,386$ değerleri, öğrencilerin tekrar tercih etmeyeceklerini göstermektedir. Öğrenciler içinde kararsızlıklar vardır.

Son olarak MYO'da almış oldukları eğitimin kendilerine olumlu bir etki yapip yapmayacağı araştırılmıştır. Almış oldukları eğitimin pratiğe dönüştürülmesinde büyük etkisi olabileceği düşünülen staj uygulamasına karşı öğrenciler kararsız durmaktadırlar. Lisede aldıkları stajın eğitime olumlu bir

katkı yapacağını düşünenlerin sayısı fazla değildir. Fakat öğrencilere muhasebecilik yapma konusunda düşünceleri sorulduğunda olumlu cevap vermişlerdir. Muhasebecilik yapmayı düşünüyorum diyenlerin oranının fazla olması, temelde MYO eğitimlerinin meslek edindirmede başarıya ulaşabileceğini göstermektedir. Öğrenciler, almış oldukları eğitime uygun bir meslek seçmeyi düşünmektedir.

Kabul edilmelidir ki özellikle üniversite eğitimlerinin temel amacı insanları sadece meslek sahibi yapmak değildir. Eğitim bir bütün olarak öğrencileri, edindiği bilgilerle geleceğe güvenle bakan ve hayata atılma aşamasında kararlarını daha iyi verebilmesini sağlayacak vizyon sahibi bireyler olarak yetiştirmektedir. Gerçekten de öğrenciler, hem lise ve hem de MYO eğitimlerinin vizyonlarını genişlettiğini düşünmektedir.

4. SONUÇ

4702 sayılı yasanın verdiği hakla meslek lisesi öğrencileri sınavsız olarak yüksek öğrenimlerini MYO'ların ilgili bölümlerinde sürdürebilmektedirler. Meslek lisesinin devamı olarak kabul edilen MYO'ların bu işlevini ne oranda yerine getirdiği kadar, bu okullara gelen öğrencilerin yeterli düzeyde motivasyon sağlayıp sağlayamadığı diğer bir ifadeyle, bundan sonraki mesleki kariyerlerinde önemli bir yere sahip olan bu yüksek eğitime ne oranda ilgi duydukları önemlidir. Çünkü, bu çalışmanın başlangıç kısımlarında da belirttiğimiz gibi, bu motivasyon öğrencinin MYO'lardaki başarısını direkt olarak etkileyecektir.

Bu amaçla; bir meslek lisesi olan ticaret lisesi mezunun olup MYO'ların ilgili bölümünde tahsil hayatını devam ettiren öğrenciler bir model olarak incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır;

- Ticaret lisesi mezunları sınavsız geçiş sisteminin sağlamış olduğu hakla MYO'lardaki istediği bölüme

yerleştiklerini kabul etmektedirler. Ancak, bu öğrenciler sınavlı bir geçiş olması durumunda aynı bölümü tercih etmeyeceklerini ifade etmişlerdir.

- Ticaret lisesi mezunu öğrenciler, orta öğretimde sadece genel muhasebe derslerini iyi bir düzeyde aldıklarını söylemekte, buna karşılık diğer muhasebe derslerinde iyi bir eğitim görmediklerini ifade etmektedirler.
- Ticaret lisesi mezunu öğrenciler, MYO'larda verilen derslerde arasında meslek derslerinde başarılı olduklarını, buna karşılık genel

kültür derslerinde başarısız olduklarını belirtmişlerdir.

- Bu öğrencilere göre, ticaret lisesinde almış oldukları derslerin, MYO'daki eğitim sırasında olumlu katkıları olmuştur.
- Ticaret lisesi mezunu öğrenciler bitirmiş oldukları orta öğretim kurumlarına gönüllü gitmeseler de, MYO'dan mezun olduktan sonra muhasebecilik yapmayı düşünmektedirler.

Yine, ticaret lisesi mezunu öğrencilerine göre, orta öğretim sonucunda yapmış oldukları stajın kendilerine hiçbir faydası olmamıştır.

KAYNAKLAR

ACAR, Durmuş, USUL, Hayrettin, (1997) **MYO'larda Muhasebe Eğitim ve Öğretim Etkinlik Stratejilerinin Oluşturulması: Stratejik Manevralar**, Isparta.

BLOOM, Robert, DEBESSAY ,Araya,(January 1984) "Education Professional Accountants For The Twenty-First Century: a Point of View" **Journal of Business Education..**

CLAYTON, Bruce, VILJOEN, John, (March 1990) "Continuing Professional Education for Accountants: Role of The Academic Accountant in Australia", **Journal of Education for Business.**

EROL, Mikail, (Ocak 2004) "Meslek Yüksek Okullarında Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Staj Uygulamasında Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri", **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, 136-142

IFAC, (July 1991) "International Education Guideline no:9 Pre- Qulification Education, Assesment of Professional Competence and experience Requirements of Professional Accountants", **Education Committe Reports**, 49

<http://www.yok.gov.tr/egitim/endustriyel/giris>, (24.11.2006)

COLARELLI, Stephen and DEAN, Roger and KONSTANS Constantine; (1991)